

S. Sayısı : 123

Örfi idare kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Millî müdafaa, Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/792)

T. C.

Başvekâlet

8 . IV . 1942

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1333

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3832 sayılı Örfi idare kanununun yedinci maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa, Adliye ve Dahiliye vekilliklerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 26 . III . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Örfi idare ilân olunan mahallerde Örfi idarcının vazife ve salâhiyetlerini gösteren 3832 sayılı Örfi idare kanununun 3 ncü maddesinin iki numaralı bendi veçhile Örfi idare komutanlarının görecekları lüzum üzerine bazı şahısları örfi idare mntakalarından çıkarmak hakkı verilmiş ise de bu suretle çıkarılanlar istedikleri mahallere gitmek ve oturmak hakkını muhafaza ettiklerinden bundan bilistifade örfi idare mntakasının civarı olan yerleri intihap etmekte ve binnetice bir kolayımı bulup yine örfi idare mntakasına girmekte ve bu hal ise örfi idarenin istihdaf eylediği gayeyi ihlâl etmekte olduğu bugüne kadar yapılan tatbikattan anlaşılmaktadır.

İşte bunu önlemek için örfi idare mntakasından çıkarılanlardan tekrar bu mntakaya girenler hakkında sürgün cezası verilmesi kabul edilmiş fakat bu cezanın mahkemelerce karar altına alınması esas görülmüştür.

Bundan maada örfi idare mntakasından çıkarılanlar gidecekleri mahalleri tâyin ve intihapta serbest bırakılmış olduğundan bunlar muayyen bir mahalde toplanmakta ve zaten zan altında bulunan şahıslardan bulunmaları hasebiyle toplandıkları mahallerin emniyet ve inzibatını bozmakta oldukları Dahiliye vekâletiyle yapılmakta olan temaslardan anlaşılmaktadır.

Bu itibarla bu suretle örfi idare mntakasından çıkarılanlar böyle bir mahalde toplandıkları ve oranın emniyet ve inzibatını bozar bir durum yaptıkları takdirde valilere bunların dağıtılması hakkı tanınmıştır.

Diğer taraftan siyasî mülâhazalarla yine örfi idare mntakasından çıkarılanlara bu intihap haklarını kendisine yarayabilecek bir muhiti istemek suretiyle kullanmaları takdirinde doğabilecek büyük tehlikeyi önlemek için de bunların muayyen yerlerde ikametine müsaade etmemek esası kabul edilmiş ve bu salâhiyet te valilere bırakılmıştır.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Esas No. 1/792

Karar No. 24

14. IV. 1942

Yüksek Başkanlığa

3832 sayılı Örfi idare kanununun yedinci maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa ve Dahiliye vekilliklerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğuna dair olup encümenimize havale edilen 8 nisan 1942 tarihli ve 6 - 1333 sayılı tezkere ve bağlı lâyiha Dahiliye vekili ile Adliye ve Millî Müdafaa vekilliklerinden gönderilen salâhiyetli memurları huzuriyle okundu ve görüşüldü :

Örfi idare kanununun 3 ncu maddesinin ikinci fıkrasının verdiği salâhiyete binaen Örfi idare komutanlığınca bu mntakadan harice çıkarılan bazı şahısların gitmek istedikleri örfi idare mntakaları civarından kolaylıkla tekrar örfi idare mntakalarına geldikleri surette mahkeme kararıyla sürgün cezası verilmesi ve gönderildikleri mahalde toplanarak o mahallin asayişini ih-

lâl ettikleri surette de bunların dağıtılması salâhiyeti valilere ve Dahiliye vekiline verilmesi ve maddenin 4 ve 5 nei fıkrasına birer ilâve yapılarak kanun lâyihası encümenimize kabul edilmiş ve havalesi mucibince Dahiliye encümenine verilmek üzere Yüksek başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Diyarbakır	Samsun	Konya
Gl. Kiazım Sevüktekin	R. Barkın	Vehbi Bilgin
Ağrı	Bursa	Çankırı
Kemal Doğan	N. Tınaz	Dr. A. Arkan
Çorum	Erzurum	Gümüşane
E. Sabri Akgöl	A. Akyürek	Ziya Zarbon
İstanbul	İçel	Kayseri
Ş. Â. Ögel	R. Koraltan	N. Toker
Malatya		Manisa
O. Koptağel		K. N. Duru
Muğla		Seyhan
S. Güney		Sinan Tekelioğlu

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/792

Karar No. 19

14. IV. 1942

Yüksek Reislığe

3832 sayılı Örfi idare kanununun 7 nei maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa, Adliye ve Dahiliye vekilliklerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 26. III. 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Encümenimize de havale buyurulduğundan Dahiliye vekili ve Millî Müdafaa vekilinin salâhiyetli memuru hazır bulunduğu halde mucip sebepler mazbatalarıyla birlikte okundu ve konuşuldu.

Örfi idare komutanlığınca kanunun verdiği

salâhiyete dayanarak örfi idare mntakası sınırları dışına çıkarılan bazı şahısların bu mntaka haricinde istedikleri mahalde oturmakta serbest bulunmalarından dolayı bazen örfi idare mntakası civarında kalarak oradan fırsat buldukça kolaylıkla tekrar menedildikleri mntakaya girmekte oldukları anlaşılmiş olduğundan ve bu gibilerden bazılarının herhangi bir vilâyet dahilinde bir yerde toplu olarak bulunmaları da emniyet bakımından doğru görülmiyeceğinden maddenin 4 neu ve 5 nei fıkralarında Millî Mü-

dafaa encümenince yapılan ilâve ve değişiklik de yerinde görölerek maddeler kabul edilmiştir.

Adliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Dahiliye En. Rs.	Rs. V.	M. M.
Tekirdağ	Çorum	Zonguldak
C. Uybadın	Atıf Tüzün	İ. E. Bozkurt
Kâtip		
Kütahya	Ankara	Ankara
Sadri Ertem	Ekrem Ergun	F. Daldal

Antalya	Antalya	Balıkesir
R. Kaplan	T. Sökmen	Y. S. Uzay
Bursa		Çorum
F. Güvendiren		İ. Kemal Alparsar
Erzurum	Erzurum	Gazianteb
Gl. Zeki Soydemir	N. Elgün	Dr. A. Melek
Kars	Maras	Tokad
E. Özoğuz	Z. Kayran	A. Galib Pekel
Trabzon		Yozgad
S. Abanozoğlu		S. Korkmaz

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Esas No. 1/792
Karar No. 32

24 . IV . 1942

Yüksek Reisliğe

3832 sayılı Örfi idare kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa Dahiliye ve Adliye vekâletlerince hazırlanarak İera Vekilleri Heyetinin 26 . III . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbatalariye birlikte encümenimize de havale ve tevdi buyurulması üzerine ihtiva etmekte olduğu hükümler Dahiliye vekili ve Adliye ve Millî Müdafaa vekâletlerinin salâhiyetli memurları huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Hükümet mucip sebeplerinde beyan ve izah edildiği veğhile 3832 sayılı Örfi idare kanununun 3 ncü maddesinin 2 sayılı bendine tevfiakan örfi idare mntakasından çıkarılanlar istedikleri yerlere gitmek ve oturmak hakkını muhafaza ettiklerinden ekseri ahvalde örfi idare mntakasına civar olan yerleri intihap ederek bu mntakaya kolayca girip çıkmak imkânını elde ettikleri ve mevcut kanuni müeyyidelerin bu halî önlemeğe kâfi gelmediği tatbikatta sık olarak tesadüf edilen vaka ve hâdiselerden anlaşılınmakta olmasına mebni örfi idare mntakasından çıkarılanlardan bu mntakaya müsaadesiz girenler hakkında sürgün cezasının tatbikında isabet olduğu aşikârdır. Ancak bu cezanın yurkarda izah edilen maksadı aşmaması için bir

seneden üç seneye kadar tesbit ve tahdidinde fayda mülâhaza edilerek ikinci fıkra bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Hükümet teklifinin Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenlerince de kabul edilmiş olan 3 ncü 4 ncü fıkralarında örfi idare mntakasından çıkarılmış olanların herhangi bir mahalde toplu olarak veya ayrı ayrı bulunmaları mahzurlu görüldüğü takdirde o mahalde veya o vilâyet hududu dahilinde ikametlerinin men olunacağına dair hükümler vardır. Encümenimizde görülen izahata nazran bu tedbir yerinde görülmekle beraber örfi idare mntakasından çıkarılanların ayrı ayrı veya toplu olarak bulunmaları haklarında tatbik olunacak muamelede bir değişiklik husule getirmediği nazara alınarak bu iki fıkranın bir fıkra halinde birleştirilmesi ve çıkarma kararının Dahiliye vekâletinin tetkik ve tasvibine arzedilmesi terciha şayan görülmüştür. Bu memnuiyet hilâfına hareket edenler hakkında tatbik edilecek ceza ikinci fıkradaki sürgün cezasına mütenazır olarak kabul ve tasdik edilmiştir.

Lâyiha bu tadillerle Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Reisi
Çorum
Münir Çağrı

M. M.
Zonguldak
Şinasi Devrin

Kâtip
Konya
Galip Gültekin
İmzada bulunmadı
Balıkesir
O. Niyazi Burcu Feridun F. Düşünsel

Antalya
N. Aksoy
Bingöl

Bursa
Atıf Akgüç
Hatay
B. S. Kunt
Tokad
S. Atanç

Denizli
Haydar Günver
Kayseri
R. Özsoy
Manisa
Kenan Orer

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3832 sayılı Örfi idare kanununun yedinci maddesini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1. — 3832 sayılı Örfi idare kanununun yedinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde : 7. —

1. Örfi idare altına alınan yerlerde askerî idare tarafından ittihaz edilen tedbirlere karşı hareket edenler ve emirlere itaatsizlik gösterenler ve hüviyetine dair hilâfî hakikat beyanatta bulunanlar hakkında Türk ceza kanununun 526 ve 528 nci maddelerinde yazılı cezalar üç misli arttırılarak hükmolunur.

2. Örfi idare mntakasından çıkarılanlardan bu mntakaya müsaadesiz girenler hakkında iki seneden beş seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

3. Örfi idare mntakasından çıkarılmış olanların örfi idare mntakasına civar veya uzak herhangi bir mahalde toplu olarak bulunmaları mahzurlu görüldüğü takdirde bunların cümlesi veya bir kısmı buldukları mahalden veya lüzumunda vilâyet hududundan dışarı çıkarılır.

4. Örfi idare mntakası dışına çıkarılan herhangi bir şahsın çıkarılma sebebine göre ikametgâh ittihaz ettiği mahalde kalması mahzurlu görüldüğü takdirde o mahalde ikameti menolunur.

5. Üç ve dördüncü fıkralarda yazılı hallerde vaziyeti takdir ve lüzumlu tedbirlerin alınması valilere aittir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3832 sayılı Örfi idare kanununun 7 nci maddesini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1. — 3832 sayılı Örfi idare kanununun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 7. — 1. Örfi idare altına alınan yerlerde askerî idare tarafından ittihaz edilen tedbirlere karşı hareket edenler ve emirlere itaatsizlik gösterenler ve hüviyetine dair hilâfî hakikat beyanatta bulunanlar hakkında Türk ceza kanununun 526 ve 528 nci maddelerinde yazılı cezalar üç misli arttırılarak hükmolunur.

2. — Örfi idare mntakasından çıkarılanlardan bu mntakaya müsaadesiz girenler hakkında iki seneden beş seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

3. — Örfi idare mntakasından çıkarılmış olanların örfi idare mntakasına civar veya uzak herhangi bir mahalde toplu olarak bulunmaları mahzurlu görüldüğü takdirde bunların cümlesi veya bir kısmı buldukları mahalden veya lüzumunda vilâyet hududundan dışarı çıkarılır.

4. — Örfi idare mntakası dışına çıkarılan herhangi bir şahsın çıkarılması sebebine göre ikametgâh ittihaz ettiği mahalde kalması mahzurlu görüldüğü takdirde o mahalde ikameti menolunur. Bu gibi şahıslar çıkarıldıkları vilâyete bir daha izinsiz girdikleri takdirde bir seneden üç seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

5. — Üç ve dördüncü fıkralarda yazılı hallerde vaziyeti takdir ve lüzumlu tedbirlerin alınması alâkalı vilâyetler valilerine ve bütün memleket hakkında aynı tedbirlerin alınması da Dahiliye vekâletine aittir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabu ledilmiştir.

ADLIYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3832 sayılı *Örfi idare kanununun 7 nci maddesini değiştiren kanun lâyihası*

MADDE 1. — 3832 sayılı Örfi idare kanununun 7 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. —

1. Örfi idare altına alınan yerlerde askerî idare tarafından ittihaz edilen tedbirlere karşı hareket edenler ve emirlere itaatsizlik gösterenler ve hüviyetine dair hilâfî hakikat beyanatta bulunanlar hakkında Türk ceza kanununun 526 ve 528 nci maddelerinde yazılı cezalar üç misli arttırılarak hükmolunur.

2. Örfi idare mntakasından çıkarılanlardan bu mntakaya izinsiz girenler hakkında bir seneden üç seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

3. Örfi idare mntakası dışına çıkarılanların ikametgâh ittihaz ettikleri yerlerde kalmaları çıkarılma sebebine nazaran mahzurlu görüldüğü takdirde o yerde veya o vilâyet hududu içinde ikametleri Dahiliye vekâleti kararıyle menolunur. Haklarında bu fıkra hükmü tatbik olunanlardan çıkarıldıkları yere veya vilâyete izinsiz girenler hakkında bir seneye kadar sürgün cezası hükmolunur.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

27 . III . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemenciöglu</i>	<i>A. R. Artunkal</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztürk</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>Sırrı Day</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>F. Engin</i>	<i>M. Ökmen</i>	

M. M. E.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ad. E.

MADDE 3. — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.